

Περιβάλλον και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία και αγωγή που στοχεύει στη διαμόρφωση πολιτών με κατάλληλη στάση και συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον, έτσι ώστε εφοδιασμένοι με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, να έχουν ενεργό συμμετοχή στην επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος (UNESCO, 1977). Θεωρείται αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα του εκπαιδευτικού συστήματος και πρέπει να ενισχύεται όσο το δυνατόν νωρίτερα σε όλα τα επίπεδα της Εκπαίδευσης. Είναι θεσμοθετημένη στην Β/θμια Εκπ/ση από το 1990 (Ν. 1982/90) και στην Α/θμια Εκπ/ση από το 1991 (Υ.Α. Φ.16/102/17308/3-4-1991), έχοντας προαιρετικό χαρακτήρα. Η Π.Ε ενθαρρύνει τους μαθητές/τριες στην ορθολογική περιβαλλοντική δράση, ώστε να διατηρηθεί η αρμονία και η ισορροπία ανάμεσα στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Μέσω της Π.Ε διαμορφώνονται στάσεις και αντιλήψεις με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν με ατομική αλλά και συλλογική δράση να κατευθύνονται στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Στις μέρες μας, έννοιες όπως *Διαχείριση απορριμμάτων*, *Ανακύκλωση*, *Οξίνη Βρογχή*, *Μόλυνση των Υδάτων*, *Τρύπα του Όζοντος*, *Οικολογικές Διαταραχές*, *Φυσικές Καταστροφές*, *Υπερβόσκηση*, *Ηχορύπανση*, *Είδη προς Εξαφάνιση*, λέξεις άγνωστες σχεδόν μέχρι πριν λίγα χρόνια, απειλούν την ζωή και το μέλλον ολόκληρου του πλανήτη και αποτελούν πλέον μια καθημερινότητα στην ζωή των ανθρώπων.

Ως ελπίδα επίλυσης της περιβαλλοντικής κρίσης προτείνεται η αειφορική ανάπτυξη. Η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, με την έκθεση Brundtland, όρισε ως Αειφόρο ανάπτυξη «[...] αυτή που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών ανθρώπων να ικανοποιήσουν τις δικές τους» (Φλογαίτη, 2006).

Στις γενικές αρχές της εκπαίδευσης στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), (ΦΕΚ 303/13-3-2003/τεύχ. β', σελ.3734 -3736) μεταξύ των άλλων σκοπών, αναφέρονται και η ευαισθητοποίηση και η αναγκαιότητα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και η υιοθέτηση ανάλογων προτύπων συμπεριφοράς: «*Ειδικότερα, και σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιωσιμότητας του πλανήτη μας, οι κοινωνικές ανάγκες επιβάλλουν τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών που δε θέτουν σε κίνδυνο την εξάντληση των φυσικών πόρων, οι οποίοι προορίζονται για την κάλυψη των αναγκών των επόμενων γενεών. Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί αδιαμφισβήτητη πρόταση για την εξασφάλιση της ευημερίας σε ολόκληρο τον πλανήτη, μέσα από την προστασία και τη διατήρηση της ισορροπίας του περιβάλλοντος. Η πρόταση αυτή απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό των αναγκών του ατόμου και των κοινωνικών ομάδων, γεγονός που επιβάλλει, με τη σειρά του, επαναπροσδιορισμό του συστήματος αξιών που έχουμε υιοθετήσει μέχρι σήμερα ως άτομα και ως κοινωνίες. Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, απαιτείται κατάλληλη παιδεία, [...] στο θέμα της σωστής διαχείρισης των φυσικών πόρων, με στόχο την ακύρωση κάθε κερδοσκοπικής προσπάθειας, που θέτει σε μακροπρόθεσμο κίνδυνο το φυσικό περιβάλλον [...]*» (Οργανόπουλος & Καρυδιάς, 2008, σελ. 12 -13).

Η διαμόρφωση της περιβαλλοντικής συνείδησης θα πρέπει να ξεκινά από την προσχολική ηλικία. Η σπουδαιότητά της είναι τεράστια καθώς συμβάλλει όχι μόνο στην απόκτηση γνώσεων, αλλά και στην ενεργοποίηση συναισθημάτων, στάσεων και δεξιοτήτων για κοινωνική δράση και συμμετοχή αλλά και στην υπεύθυνη καθημερινή συμπεριφορά των παιδιών. Η απόκτηση μιας υπεύθυνης συμπεριφοράς αντανακλάται

στις καθημερινές ατομικές συνήθειες, όπως στην οικονομία νερού και ενέργειας, στην εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης, στην αντίσταση στην υπερκατανάλωση, αλλά και στην ευρύτερη γνωριμία με τη φύση και το περιβάλλον μέσα από προγράμματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

Με την εκπόνηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων στις σχολικές μονάδες, θέτονται οι βάσεις για την απόκτηση της περιβαλλοντικής συνείδησης στα παιδιά της προσχολικής και σχολικής ηλικίας, καθώς αποτελούν το μελλοντικό έμπυχο υλικό του πλανήτη. Με ενεργητικές μεθόδους μάθησης οι εκπαιδευτικοί μπορούν να κινητοποιήσουν τα παιδιά στο ξεκίνημα της ανακάλυψης του περιβάλλοντος. Με τη ενεργητική παρατήρηση πραγμάτων, καταστάσεων, φυσικών φαινομένων, με την εξάσκηση των αισθήσεων και με την ενθάρρυνση της τάσης για έρευνα και πειραματισμό, τα παιδιά μπορούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες αρχικά μέσα στην οικογένεια και στη συνέχεια στη σχολική κοινότητα σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα που θα ασχοληθούν. Οι μέθοδοι προσέγγισης που θα επιλεγούν από τους εκπαιδευτικούς πρέπει να ανταποκρίνονται και να συμβαδίζουν με το ηλικιακό, νοητικό, κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο των εκπαιδευομένων.

Παράλληλα, οι περιβαλλοντικές δράσεις που εκπονούνται από τις μαθητικές ομάδες μπορεί να αποκτήσουν προσθετική αξία, να αποτελέσουν ένα κίνητρο για προβληματισμό, αφύπνιση και ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών του σχολείου αλλά και των οικογενειών των μαθητών, ώστε να εργαστούν ατομικά και ομαδικά για την προστασία του περιβάλλοντος που αποτελεί βασική επιδίωξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Οργανόπουλος Γ. & Καρυδιάς Μ., (2008), *Σχεδιασμός, υποστήριξη, υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Δ/ση Α/θμιας Εκπ/σης Ν. Πιερίας (Γραφείο Π.Ε.) – ΚΠΕ Ανατολικού Ολύμπου, σελ. 11-13.

Φλογαίτη Ευ., (2006), *Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την αειφορία*, Ελληνικά Γράμματα.

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση*, Υ.Α. 21072β/Γ2, Φ.Ε.Κ. τεύχος β', αρ. φύλλου 303/13-3-2003.

ΥΠ.Ε.Π.Θ., Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση*, Υ.Α. 21072β/Γ2, Φ.Ε.Κ. τεύχος β', αρ. φύλλου 304/13-3-2003.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

<http://kpe-edess.pel.sch.gr/>

<http://petbirds.gr/forum/t8179/>